

Verboden toegang?

Het bordje 'Verboden toegang. Artikel 461 Wetboek van Strafrecht' lijkt stilaan uit het buitengebied te verdwijnen. Steeds meer natuurgebieden, tot voor kort gekenmerkt als kwetsbaar, worden opengesteld voor allerlei vormen van recreatie. Zo kun je tegenwoordig met behulp van het Global Positioning System (GPS) daadwerkelijk gaan 'struinen' door bosgebieden van Staatsbosbeheer, zijn kano-verhuurbedrijven langs de schaars geworden idyllische riviertjes niet meer te tellen en wordt menig natuurgebied opgeleukt met nieuwe ruit- en mountainbikepaden.

Gegeven de intensiteit van de samenleving en de schaarste aan ruimte is deze ontwikkeling logisch. Mensen hebben steeds meer behoefte de alledaagse hectiekte ontvluchten, nieuwe inspiratie op te doen, bij te komen. Gezien de

aan aantrekkelijke groenvoorzieningen in en rond de bebouwde omgeving gaan mensen dus naar natuurgebieden om te recreëren. Dat is belangrijk voor het welbevinden van mensen en bevordert de (geestelijke) gezondheid. Daarvan profiteert iedereen, al was het maar via de hoogte van de ziektekostenpremie.

Voor het draagvlak voor natuurbescherming is toegankelijkheid belangrijk. Het is immers lastig te verteren dat je wél donaties afdraagt aan natuurbeheerorganisaties en wél belasting betaalt voor natuur, terwijl je er vervolgens niet van kan genieten omdat die beschermde natuur is afgesloten. En laten we wel wezen: veel typen natuur verdragen een redelijke mate van recreatie prima.

Toch zijn er ook redenen voor bezorgdheid. Want houden de toegangsvoorwaarden altijd oende rekening met kwetsbare natuur?

Veel lokale overheden beschouwen zeldzame of anderszins bijzondere natuur vooral als een te exploiteren bron van inkomsten (toeristenbelasting!). De 20 Nationale Parken in Nederland geven ruim baan aan allerlei vormen van recreatie. Ook de aard van de recreatie (crossen, mountainbiken) en het gedrag van de bezoekers (meer afval, meer lawaai, meer loslopende honden)

veranderen. Dan kan het niet anders of de natuurkwaliteit komt onder nog grotere druk te staan. Terwijl niemand dat beoogt! Ook het Rijksbeleid aangaande recreatie en natuur tendeeert naar een voor natuurkwaliteit ongunstige kant. Directeur-generaal Van der Zande van LNV liet eind 2005 tijdens een toespraak weten dat hij de burgers meer inspraak wil geven in welk type natuur er ontwikkeld of beheerd zou moeten worden. Natuurbehoud is volgens hem te veel een zaak van professionals geworden en moet dichterbij de mensen worden gebracht. Met als logisch resultaat meer struin-, cross- en speel'natuur'. Veel natuurbeschermers staan huiverig ten opzichte van recreatie vanwege de vermeende negatieve gevolgen. Dat 'onderbuikgevoel' was tot nu toe mager onderbouwd. In dit nummer geeft Rob Bijlsma een duidelijk beeld van wat recreatie kan veroorzaken. De schaal van zijn waarnemingen in ruimte en tijd is uniek. De conclusies zijn ook niet mis: vanwege recreatie is het broedsucces van enkele karakteristieke broedvogelsoorten drastisch gekelderd waardoor soorten helemaal of voor een groot deel zijn verdwenen uit De Planken Wambuis. Verdroging, verzuuring en vermesting hebben ongetwijfeld ook een grote invloed gehad, maar het artikel maakt zeer aannemelijk dat recreatie tenminste

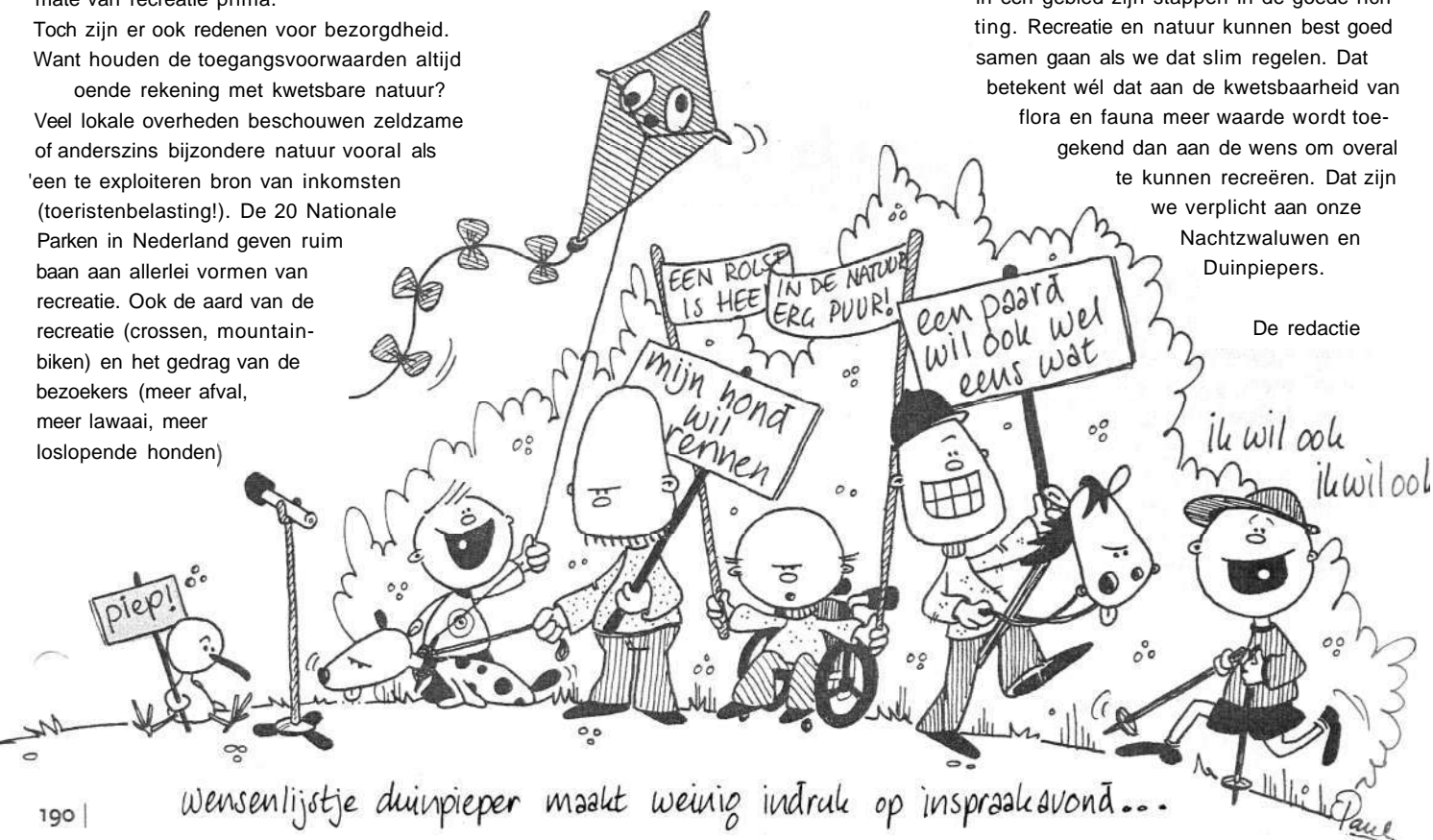
het laatste fatale duwtje heeft gegeven. En dat maakt recreatie uiteindelijk de schuldige, zoals iedere rechtsgeleerde zal beamen.

Relevant is dat je blijkbaar heel gedetailleerd en lange tijd moet kijken om effecten van recreatie boven tafel te krijgen. Individuele nesten volgen, gedragingen in kaart brengen, incidenten volgen, dan kom je achter mechanismen die ten grondslag liggen aan een gestage achteruitgang van populaties. In de huidige tijd worden hiervoor geen middelen meer ter beschikking gesteld. Terwijl je heel goed de aanzienlijke verdiensten uit recreatie zou kunnen afromen om dergelijk onderzoek te financieren. Zodat we kennis verzamelen hoe we ons schaarse geld voor natuurbescherming effectiever kunnen besteden.

Het signaal uit het onderzoek van Bijlsma mag niet veronachtzaamd worden. De kwaliteit van natuur moet in natuurgebieden het primaat houden. Soms kan dat betekenen dat er geen mensen kunnen worden toegelaten. Dat is dan jammer. Maar wellicht kunnen écht slimme voorzieningen worden gecreëerd om mensen te laten genieten van kwetsbare natuur. De Kraanvogels in het Fochteloërveen zijn prachtig waar te nemen vanaf de superhoge uitkijktoren aan de rand van het gebied. Simpel en effectief en uitstekend geschikt om draagvlak te ontwikkelen en te behouden. Kritischer en vooral creatiever nadenken over zonering, over aanleggen van weinig kwetsbare (maar niet waardeloze!) natuur bij bevolkingscentra, over toelaatbare recreatievormen in een gebied zijn stappen in de goede richting. Recreatie en natuur kunnen best goed samen gaan als we dat slim regelen. Dat betekent wél dat aan de kwetsbaarheid van flora en fauna meer waarde wordt toegekend dan aan de wens om overal te kunnen recreëren. Dat zijn we verplicht aan onze

Nachtzwaluwen en
Duinpiepers.

De redactie

wensenlijstje duinpieper maakt weinig indruk op inspraakavond...